

законних інтересів юридичних осіб визначені у законі України «Про правовий режим воєнного стану».

Відповідно до Закону, воєнний стан – це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [2].

Незважаючи на особливі умови виконання персоналом ДПС України службово-бойових завдань під час введення правового режиму воєнного стану, ніхто не може обмежити їх у правах і свободах, визначених у Конституції України. Так, військовослужбовці прикордонного відомства мають рівні з іншими громадянами конституційні права і свободи та є рівними перед законом, їх не можна позбавити громадянства, вони мають право на повагу до їх гідності, на свободу та особисту недоторканність, а також володіють невід'ємним правом на життя, їм гарантується право на житло, укладання шлюбу, справедливого правосуддя тощо.

Список бібліографічних посилань

1. Про Положення про проходження громадянами України військової служби в Державній прикордонній службі України : Указ Президента України від 29.12.2009 №1115/2009. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1115/2009#Text> (дата звернення 11.04.2022).

2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення 11.04.2022).

Отримано 01.05.2022

УДК 341.3

БАХАЄВА А. С.,

кандидат юридичних наук,

викладач кафедри поліцейської діяльності та

публічного адміністрування факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-6498-2213>;

МОРОЗ Д. В.,

курсант 2 курсу факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ

ЩОДО ПОРУШЕНЬ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Сьогодні важливість дотримання норм міжнародного гуманітарного права (надалі – МГП) є питанням, яке стало нагальним у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України. Щодня протягом останніх двох місяців кількість жертв та постраждалих серед цивільного населення нашої країни, в тому числі і дітей, невблаганно зростає, не дивлячись на те, що міжнародними нормативно-правовими актами встановлені чіткі заборони щодо вчинення певних дій, зокрема Конвенцією про захист цивільного населення під час війни (надалі – Конвенція).

Згідно чинного законодавства України, а саме Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України, МГП (право збройних конфліктів) є системою міжнародно визнаних правових норм і принципів, що застосовуються під час збройних конфліктів, встановлюють права і обов'язки суб'єктів міжнародного права щодо заборони чи обмеження використання певних засобів і методів ведення збройної боротьби, забезпечення захисту жертв конфлікту та визначають відповідальність за порушення цих норм [1].

Саме норми МГП мають бути запорукою захисту тих осіб, які не беруть безпосередньої участі у воєнних діях, а також тих, які перестали брати в них участь через певні обставини, передбачені законодавством. Так, категорично заборонене насилля над життям й особистістю, зокрема всі види вбивств, завдання каліцтва, жорстоке поводження й тортури; захоплення заручників; наруга над людською гідністю, зокрема образливе та принизливе поводження; засудження та застосування покарання без попереднього судового рішення, винесеного судом, який створено належним чином і який надає судові гарантії, визнані цивілізованими народами як необхідні. У Конвенції також наголошено на тому, що жінки потребують особливого захисту від будь-якого зазіхання на їхню честь, і, зокрема, захисту від згвалтування, примушування до проституції чи будь-якої іншої форми посягання на їхню моральність [3]. У випадку, коли територія перебуває під окупацією держава-агресор не має права примушувати осіб, що перебувають під захистом, служити в її збройних чи допоміжних силах [3].

Окрім цього, 30 травня 2008 року у місті Дублін було підписано Конвенцію з касетних боєприпасів, згідно положень якої за жодних обставин не можна застосовувати касетні боєприпаси; заборонено їх розроблення, виготовлення, придбання, накопичування, зберігання та передача як напряму, так і опосередковано [4]. Слід також зазначити, що деякі види зброї заборонені до застосування по об'єктах, що не відносяться до воєнних.

Вчинення заборонених міжнародним законодавством дій під час війни є порушенням принципів МГП, зокрема принципу гуманізації збройних конфліктів, який на думку науковців, є основоположним [2, с. 97], що є воєнним злочином.

Необхідно зазначити, що між поняттями «воєнний злочин» та «військовий злочин» є істотна різниця. Так, під першим терміном слід розуміти свідомі дії, які порушують загальноприйняті звичаї та правила війни та, на відміну від інших кримінальних правопорушень, мають відбуватися під час збройного конфлікту. У свою чергу поняття «військовий злочин» має суто внутрішньодержавний характер та чітке законодавче врегулювання національним законодавством. Зокрема в нашій країні відповідальність за військові злочини передбачена ХІХ розділом Кримінального кодексу України, який має назву «Кримінальні правопорушення проти встановленого порядку несення військової служби (Військові кримінальні правопорушення)» [5].

За вчинення воєнних злочинів, як і у разі вчинення будь-якого іншого правопорушення, має наставати відповідальність. Так, Статутом Міжнародного військового трибуналу виокремлено міжнародні злочини, що відносяться до воєнних – це порушення законів і звичаїв ведення війни. До цих злочинів належать убивства, катування цивільного населення окупованих територій, убивства і катування військовополонених або осіб, що знаходяться в морі, убивство заручників, пограбування [6]. За вчинення таких дій відповідальність несуть як держава, винна в його здійсненні, так і посадові особи цієї держави, що брали участь у злочинних діях [7, с. 69].

Підводячи підсумок хотілося б наголосити на тому, що навіть в умовах війни необхідно дотримуватись норм Закону, мати честь, відповідати за свої вчинки та залишатися людьми, бо беззаконність та свавілля, особлива жорстокість та ненависть здатні породжувати лише горе та смерть.

Список бібліографічних посилань

1. Про затвердження Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України : наказ Міноборони України від 23.03.2017 № 164. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0704-17#Text>.
2. Ярмакі В.Х. Система принципів міжнародного гуманітарного права, що застосовується під час збройних конфліктів. *Правова система: теорія і практика*. 2018. Ч.1. С. 95-98.
3. Конвенція про захист цивільного населення під час війни : Конвенція ООН від 12.08.1949. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text.
4. Конвенція з касетних боєприпасів : Конвенція ООН від 30.05.2008. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_k20#Text.
5. Розмежування понять воєнний та військовий злочин. URL: <https://mil.in.ua/uk/blogs/rozmezhuвання-ponyat-voennyj-ta-vijskovyj-zlochyn/>.
6. Статут Міжнародного військового трибуналу для суду та покарання головних військових злочинців європейських країн осі : Міжнародний документ від 08.08.1945. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_201#Text.
7. Скрильник О.О. Відповідальність за здійснення воєнних злочинів: міжнародно-правовий аспект. *Журнал східноєвропейського права*. 2019. № 59. С. 65-73.

Отримано 01.05.2022

УДК 351.741(477)

БОРОВИК М. О.,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-0943-6735>;

КАЛЮЖНИЙ М. Г.,

старший викладач кафедри тактичної та спеціальної фізичної підготовки факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-2030-3597>;

ДРОМЕНКО М. В.,

курсант 3 курсу факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ

АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ

В даній праці, розглядаються питання пов'язані з особливостями правого регулювання застосування поліцейськими спеціальних засобів у різних умовах службово-бойової діяльності. Встановлені джерела міжнародного законодавства, які визначають статус поліції та основні принципи її діяльності. Здійснений ґрунтовний аналіз законів, кодексів, відомчих інструкцій що регулюють питання правомірності застосуванні поліцейських заходів примусового характеру.

Ключові слова: *поліцейський, спеціальні засоби, правомірність, психофізична готовність, тортури.*

Актуальність: *Поліцейський під час виконання своїх професійних обов'язків має право застосовувати заходи фізичного впливу, спеціальні засоби, вогнепальну зброю у випадках і порядку, передбачених низкою нормативних документів Українського*